

Libro de buen amor (c. 1330)

De las propiedades¹ que las
dueñas chicas han²

Quiero abreviarvos, señores, la mi predicación,
ca siempre me pagé³ de pequeño sermón.
E de dueña pequeña e de breve rrasón⁴:
ca lo poco e bien dicho finca en el corazón. [...]

Son frías de füera; en el amor ardientes,
en cama solaz, trebejo⁵, plasenteras e rrientes,
en casa cuerdas, donosas, sosegadas, bienfasyentes⁶;
muncho fallaredes⁷, a do byen paredes mientes⁸. [...]

Es pequeño el grano de la buena pimienta;
pero más que la nués conorta⁹ e más calyenta:
asy dueña pequeña, sy todo amor consienta,
non ha plaser del mundo qu' en ella non se sienta. [...]

En la muger¹⁰ pequeña non ha conparaçión:
terrenal parayso es e consolaçión,
solás¹¹ e alegría, plaser e bendiçión,
¡mijor es en la prueba qu'en la salutaçión!

Ssyenpre quis¹², muger chica, más que grand 'nin mayor:
¡non es desaguisado de grand mal ser foydor!¹³
Del mal, tomar lo menos: díselo el sabidor:¹⁴
¡por end¹⁵ de las mugeres la menor es mijor!

¹cualidades. ²tienen. ³me contenté. ⁴dicho, discurso. ⁵juguete.
⁶bienhechoras. ⁷aun mucho más hallaréis. ⁸a donde paréis
mientes (parar mientes = fijarse). ⁹conforte. ¹⁰con la mujer.
¹¹solás = solaz. ¹²quise. ¹³no es falta huir del mal. ¹⁴sabio. ¹⁵por
ende = por tanto.

O vlastnostech malých žen

Zkrátím svou řeč, pánové, ať není příliš zdlouhavá,
neboť malá kázáníčka zdají se mi lákavá
nejinak než malá žena nebo krátká rozprava:
co je stručné, ale dobré, to nám v srdci zůstává. [...]

Navenek jsou tuze chladné, v lásce hoří neustále,
v loži hravé, rozesmáté, potěšení dokonalé,
v domácnosti moudré, tiché, pečlivé a všeho znalé,
našlo by se toho více, jen musíte hledat dále. [...]

Dobrý pepř má drobounká, ba nepatrná zrníčka,
ale hřeje víc než ořech, byť ho byla trošička:
když se vzdává malá žena, jakkoli je maličká,
není věru jedné slasti, kterou muže nehýčká. [...]

Kulhá každé přirovnání, neboť žena, je-li malá,
bývá nebe na zemi a spokojenost dokonalá,
útěcha a požehnání, slast a radost neskonalá;
ale vlastní zkušenost je lepší nežli cizí chvála.

Vždycky hledím po maličkých raději než po větších,
velkému zlu utíkati není přece žádný hřích:
za dvou zel si vybrat menší radí mnoho moudrých knih,
a proto se zamilujte do nejmenší z nejmenších!

(trad. por Antonín Přidal)

Enxiemplo¹ de las propiedades
que el dinero tiene

Mucho faz el dinero, mucho es de amar:
al torpe faze bueno e omne² de prestar³,
faze correr al coxo e al mudo fablar,
el que non tiene manos, dineros quier tomar.

Sea un omne necio e rudo labrador,
los dineros le fazen fidalgo⁴ e sabidor,
quanto más algo tien tanto es más de valor:
el que non ha dineros, non es de sí señor.

Si tovieres dineros avrás consolación,
plazer e alegría e del papa ración⁵,
comprarás paraíso, ganarás salvación:
do son⁶ muchos dineros es mucha bendición. [...]

Fazié muchos priores, obispos e abades,
arçobispos, dotores, patriarcas, potestades;
muchos clérigos necios dávalas denidades⁷.
fazié verdat mentiras, e mentiras, verdades. [...]

En suma te lo digo, tómallo tú mijor:
el dinero, del mundo es grand rebolvedor,
señor faze del siervo, de señor, servidor,
toda cosa del siglo⁸ se faze por su amor.

¹ejemplo (ver glosario). ²hombre. ³respetable, importante.
⁴hidalgo. ⁵puesto eclesiástico. ⁶donde hay. ⁷dignidades. ⁸del mundo.

Příklad o moci peněz

Peníze jsou mocný mistr, proto je má kdekdo rád,
bezcnému dají cenu, hlupákovi doktorát,
rozvazují němým jazyk, chromé učí utíkat,
ba i ten, kdo ruce nemá, chce jich plné hrsti brát.

I kdyby byl velký tupec, i kdyby byl sprostý chám,
sotva přijde k penězům, je učenec a jemnostpán;
čím většími statky vládneš, tím více jsi uctíván,
ale když máš prázdný měšec, vládne tebou jiný pán.

Jestliže máš spoustu peněz, koupíš velké štěstí za ni,
od papeže prebendu a blaženství až do skonání,
za peníze koupíš nebe, za ně je i spása k mání,
neboť kde je hodně peněz, tam je boží požehnání. [...]

Mnohý převor, mnohý biskup, doktor svatých učení,
patriarcha nebo mocnář má od peněz svěcení.
Nestojí-li klerik za nic, peníze ho docení:
díky nim je z pravdy lež a lež se v pravdu promění. [...]

Ber si z toho poučení, říkám ti to naposled:
peníze jsou velký kejklíč, který mění celý svět,
sluhu pánem dělají a pána sluhou jakbysmet,
z lásky k nim se dělá všechno, nač je možno pomyslet.

(trad. por Antonín Přidal)